

Θουκυδίδης. Οι Αθηναίοι εκστρατεύουν κατά της Μήλου, την οποίαν και καταλαμβάνουν § 87-116 μτφ. Ελευθερίου Βενιζέλου.

87. Αθηναίοι: "Αλλ' εάν προσήλθατε εις την συνδιάσκεψιν ταύτην δια να δεισδύσετε δι' εικασιών εις τα μυστικά του μέλλοντος, ή δι' άλλον τινά

λόγον, και όχι, όπως αποβλέποντες κατά μέτωπον εις την παρούσαν κατάστασιν, σκεφθήτε πώς ημπορείτε να σώσετε το κράτος σας, η συζήτησις ημπορεί να παύση. Αλλ' εάν δια τον τελευταίον τούτον σκοπόν ήλθατε, ημπορούμεν να εξακολουθήσωμεν".

88. Μήλιοι: "Είναι φυσικόν και συγγνωστόν δι' ανθρώπους ευρισκομένους εις την θέσιν μας να προσφεύγουν εις πολλά επιχειρήματα και υποθέσεις. Αναγνωρίζομεν, εν τούτοις, ότι αντικείμενον της συνδιασκέψεως ταύτης είναι η σωτηρία μας, και παρακαλούμεν να διεξαχθή η συζήτησις καθ' όν τρόπον προτείνετε".

89. Αθηναίοι: "Έχει καλώς, ημείς, εν τούτοις, δεν θα κάμωμεν χρήσιν ωραίων φράσεων, υποστηρίζοντες δια πολλών λόγων, οι οποίοι δεν πρόκειται να πείσουν κανένα, ή ότι την ηγεμονίαν μας απεκτήσαμεν δικαίως, λόγω του ότι ενικήσαμεν τους Πέρσας, ή ότι επιδιώκομεν την επανόρθωσιν αδικημάτων, τα οποία υπέστημεν.

Ζητούμεν όμως και από σας να μη νομίσετε ότι θα μας πείσετε, ισχυριζόμενοι ή ότι ως άποικοι των Λακεδαιμονίων δεν ελάβατε μέρος εις τον πόλεμον παρά το πλευρόν μας, ή ότι δεν μας επροξενήσατε κάνεν κακόν. Νομίζομεν, τουναντίον, ότι επιβάλλεται να επιδιώξωμεν και ημείς και σεις ό,τι θεωρούμεν αληθώς κατορθωτόν, αφού εξίσου γνωρίζομεν και οι δύο, ότι κατά την συζήτησιν των ανθρωπίνων πραγμάτων το επιχείρημα του δικαίου αξίαν έχει, όπου ίση υπάρχει δύναμις προς επιβολήν αυτού, ότι όμως ο ισχυρός επιβάλλει ό,τι του επιτρέπει η δύναμις του και ο ασθενής παραχωρεί ό,τι του επιβάλλει η αδυναμία του"

90. Μήλιοι: "Αλλ' αφού αναγκαζόμεθα να ομιλήσωμεν περί του συμφέροντος, το οποίον ούτως εθέσατε ως βάσιν της συζητήσεως, παραμερίσαντες το δίκαιον, νομίζομεν ημείς τουλάχιστον χρήσιμον να μη παραγνωρίσετε το κοινόν συμφέρον, αλλά ν' αναγνωρισθή ότι δια τον εκάστοτε κινδυνεύοντα το εύλογον είναι και δίκαιον, και να επιτραπή εις αυτόν να επιδιώξη δια της πειθούς ωφελήματα τίνα και πέραν του αυστηρού δικαίου. Τούτο, άλλωστε, συμφέρει και εις σας εξ ίσου, καθόσον, εάν ποτέ ηθέλατε ηττηθή, η τιμωρία υμών θα ήτο τόσον μεγάλη, ώστε να δύναται να χρησιμεύση εις τους άλλους ως παράδειγμα".

91. Αθηναίοι: "Αλλ' ημείς δεν ανησυχούμεν δι' ενδεχομένην κατάλυσιν της ηγεμονίας μας. Διότι επίφοβοι δια τους ηττηθέντας δεν είναι εκείνοι, οι οποίοι, όπως οι Λακεδαιμόνιοι είναι συνηθισμένοι ν' ασκούν ηγεμονίαν επί άλλων

(άλλωστε δεν έχουμε να κάμωμεν με τους Λακεδαιμονίους σήμερα), αλλ' ο αληθής κίνδυνος προέρχεται από ενδεχομένην εναντίον των ασκούντων την ηγεμονίαν εξέγερσιν και επικράτησιν αυτών των υπηκόων των. Και την φροντίδα μεν της αντιμετώπισεως τοιούτου κινδύνου ημπορείτε ν' αφήσετε εις ημάς. Αλλά θέλομεν ν' αποδείξωμεν ακριβώς ότι ήλθαμεν εδώ δια το συμφέρον της ηγεμονίας μας, και ότι σκοπός των όσων θα είπωμεν είναι η σωτηρία της πόλεώς σας. Διότι επιθυμούμεν να επιτύχωμεν την εφ' υμών ηγεμονίαν ακόπως, και να μη καταστραφήτε, προς το κοινόν αμφοτέρων συμφέρον".

92. Μήλιοι: "Αλλά πώς ημπορεί να συμβή ώστε να είναι ες ίσου συμφέρον δι' ημάς να γίνωμεν δούλοι, όπως είναι ιδικόν σας συμφέρον να γίνετε κυρίαρχοί μας;"

93. Αθηναίοι: "Διότι σας παρέχεται η ευκαιρία να υποταχθήτε, αποφεύγοντες τα έσχατα δεινά, ημείς δε να ωφεληθώμεν μη καταστρέφοντες υμάς."

94. Μήλιοι: "Ωστε δεν θα μας δεχθήτε να είμεθα φίλοι σας αντί εχθρών, αλλά να διατηρήσωμεν την ειρήνην και την ουδετερότητά μας;"

95. Αθηναίοι: "Όχι. Διότι η έχθρα σας μας βλάπτει πολύ ολιγώτερον από την φιλίαν σας. Καθόσον εις τα όμματα των υπηκόων μας αυτή μεν είναι τεκμήριον αδυναμίας, ενώ το μίσος σας είναι τεκμήριον δυνάμεως".

96. Μήλιοι: "Τοιαύτην λοιπόν έχουν αντίληψιν του πρέποντος οι υπήκοοί σας, ώστε να θέτουν εις ίσην μοίραν εκείνους, οι οποίοι δεν συνδέονται προς υμάς με κανένα δεσμόν, και εκείνους οι οποίοι, είτε είναι άποικοί σας, ως συμβαίνει με τους περισσότερους, είτε αποστατήσαντες μετέπεσαν εις την τάξιν υπηκόων;"

97. Αθηναίοι: "Όσον αφορά τα επί του δικαίου στηριζόμενα επιχειρήματα, θεωρούν ότι και οι μεν και οι δε δεν στερούνται τοιούτων, νομίζουν όμως ότι όσοι διατηρούν την ελευθερίαν των, οφείλουν τούτο εις την δύναμίν των, και ότι ημείς δεν επιτιθέμεθα κατ' αυτών, ένεκα φόβου. Ωστε η υποταγή υμών, οι οποίοι άλλωστε και νησιώται είσθε και ασθενέστεροι από άλλους, όχι μόνον θα επεξέτεινε την ηγεμονίαν μας, αλλά και θα απεδείκνυε ότι δεν είσθε υπέρτεροι ημών, οι οποίοι είμεθα κυρίαρχοι της θαλάσσης."

98. Μήλιοι: "Αλλά δεν νομίζετε ότι τοιαύτην ασφάλειαν παρέχει η πολιτική, την οποίαν προτείνωμεν; Διότι οφείλομεν και πάλιν, αφού μας εξωθείτε από το έδαφος των επί του δικαίου στηριζομένων επιχειρημάτων και μας επιβάλλετε να υποταχθώμεν εις το συμφέρον σας, να σας εξηγήσωμεν ποίον είναι το ιδικόν μας συμφέρον και προσπαθήσωμεν να σας πείσωμεν να το αποδεχθήτε, εάν τούτο συμπίπτη να είναι συγχρόνως και ιδικόν σας. Διότι πως είναι δυνατόν να μη καταστήσετε εχθρούς σας, όσους τυχόν σήμερα είναι ουδέτεροι, όταν βλέποντες ούτοι την τύχην μας, αντιληφθούν ότι θα έλθη ημέρα, κατά την οποίαν θα

επιτεθήτε και κατ' αυτών; Και δια της πολιτικής σας αυτής τι άλλο κατορθώνετε παρά να ενισχύσετε τους υφισταμένους ήδη εχθρούς σας και να στρέψετε εναντίον σας, παρά την θέλησίν των, εκείνους, οι οποίοι ούτε εσκέφθησαν ποτέ να γίνουν τοιούτοι;"

99. Αθηναίοι: "Καθόλου. Διότι επικίνδυνοι εχθροί μας δεν είναι κυρίως όσοι, κατοικούντες επί της στερεάς, απολαύουν ασφαλώς την ελευθερίαν των και ως εκ τούτου πολύ θα το σκεφθούν πριν λάβουν προφυλακτικά εναντίον μας μέτρα, αλλ' οι νησιώται, και όσοι τυχόν είναι ανεξάρτητοι όπως σεις, και όσοι είναι ήδη ερεθισμένοι ως εκ της ακουσίας υποταγής των υπό την κυριαρχίαν μας. Διότι ούτοι, παρασυρόμενοι συνήθως από απερισκεψίαν, δύνανται να περιαγάγουν και εαυτούς και ημάς εις προφανή κίνδυνον."

100. Μήλιοι: "Αλλ' εάν μεγάλους κινδύνους αντιμετωπίζετε και σεις, δια να μη στερηθήτε της ηγεμονίας σας, και οι ήδη υπήκοοί σας, δια να απαλλαγούν αυτής, είναι προφανές ότι ημείς που είμεθα ακόμη ελεύθεροι θα απεδεικνύαμεν πολλήν ταπεινότητα και ανανδρίαν, εάν δεν εδοκιμάζαμεν τα πάντα προτού γίνωμεν δούλοι."

101. Αθηναίοι: "Όχι, εάν θελήσετε μόνον να σκεφθήτε νηφαλίως. Διότι δεν ανταγωνίζεσθε προς ίσους περί ανδρείας, ώστε η υποχώρησίς σας να συνεπιφέρη κατασχύνην, αλλά πρόκειται να σκεφθήτε μάλλον περί της σωτηρίας σας, αποφεύγοντες ν' αντιταχθήτε προς τους πολύ ισχυροτέρους."

102. Μήλιοι: "Γνωρίζομεν, εν τούτοις, ότι κάποτε αι τύχαι του πολέμου επιμερίζονται με περισσοτέραν ισότητα μεταξύ των ανταγωνιζομένων, παρ' όσον ηδύνατό τις να περιμένη, αποβλέπων εις την διάφορον δύναμιν αυτών. Και δι ημάς η μεν άμεσος υποχώρησις σημαίνει απώλειαν πάσης ελπίδος, ενώ αν πολεμήσωμεν υπάρχει ακόμη ελπίς να μείνωμεν σώοι."

103. Αθηναίοι: "Η έλπις είναι, τώνοντι, παραμυθία εις ώραν κινδύνου, και οσάκις κανείς, στηριζόμενος εις αυτήν, διακινδυνεύει μόνον ό,τι έχει ως περίσσειμα, τότε φέρει μεν αυτή βλάβην, όχι όμως και πλήρη καταστροφήν. Αλλ' οσάκις η άκρατος φύσις της ελπίδος παρασύρει κανένα εις το ν' αναρρίψη τον περί των όλων κύβον, τότε μόνον αντιλαμβάνεται ούτος την αληθή φύσιν της, όταν η καταστροφή έχη ήδη επέλθει, και τίποτε δεν έχει πλέον απομείνει δια να προφυλαχθή εναντίον της, όταν ο παθών έλαβε πείραν αυτής. Μη θελήσετε να πάθετε τούτο σεις, οι οποίοι είσθε ασθενείς και των οποίων η ύπαρξις εξαρτάται από μίαν ροπήν της πλάστιγγος. Και μη κάμετε όπως οι πολλοί, οι οποίοι, ενώ ημπορούν ακόμη να σωθούν δι ανθρωπίνων μέσων, μόλις περιέλθουν εις αμηχανίαν και εγκαταλειφθούν από τας φανεράς ελπίδας, καταφεύγουν εις χιμαιρικές τοιαύτας, την μαντικήν και τους χρησμούς, και άλλα παρόμοια, όσα, διεγείροντα ελπίδας,

οδηγούν εις τον όλεθρον."

104. Μήλιοι: "Εστέ βέβαιοι ότι και ημείς αντιλαμβανόμεθα πόσον δύσκολον είναι ν αγωνισθώμεν κατά της δυνάμεώς σας συγχρόνως και κατά της τύχης, εάν αυτή δεν είναι αμερόληπτος. Πιστεύομεν όμως ως προς μεν την τύχην ότι δεν θα τεθώμεν υπό των θεών εις θέσιν υποδεή, αφού ευσεβείς όντες αντιμετωπίζομεν αδίκους, ως προς δε την ανεπάρκειαν των δυνάμεών μας, ότι ταύτην θα συμπληρώση η ομοσπονδία των Λακεδαιμονίων, η οποία είναι υποχρεωμένη να μας βοηθήση, και αν όχι δι άλλον λόγον, τουλάχιστον, και χάριν της προς αυτούς συγγενείας και εξ εντροπής. Και δια τούτο το θάρρος ημών δεν είναι τόσο παράλογον όσον ίσως υποθέτετε."

105. Αθηναίοι: "Αλλά και ημείς νομίζομεν ότι δεν θα μας λείψη η ευμένεια των θεών. Διότι εις ό,τι ζητούμεν και πράττομεν ουδαμώς απομακρυνόμεθα από ό,τι οι άνθρωποι πιστεύουν εν σχέσει προς τας θρησκευτικάς των πεποιθήσεις, ή από τας ανθρωπίνας αυτών επιθυμίας και σκοπούς. Καθόσον ως προς μεν τους θεούς πιστεύομεν, ως προς δε τους ανθρώπους καλώς γνωρίζομεν ότι ωθούμενοι ανέκαθεν υπό ακαθέκτου φυσικής ορμής, άρχουν παντού, όπου η δύναμις των είναι επικρατεστέρα. Τον νόμον τούτον ούτε εθέσαμεν, ούτε ισχύοντα ήδη πρώτοι ημείς εφηρμόσαμεν. Τον ευρήκαμεν ισχύοντα και θα τον κληροδοτήσωμεν ισχύοντα αιωνίως, γνωρίζοντες ότι και σεις επίσης και κάθε άλλος, εάν είχατε όσην ημείς δύναμιν, θα επράττατε το αυτό. Και ως προς μεν την ευμένειαν των θεών, έχομεν ούτω πάντα λόγον να μη φοβούμεθα ότι θα ευρεθώμεν εις θέσιν μειονεκτικήν. Όσον αφορά όμως τας προσδοκίας σας περί των Λακεδαιμονίων, επί τη βάσει των οποίων πιστεύετε ότι ούτοι θα σας βοηθήσουν, ωθούμενοι από το αίσθημα της ίδιας αυτών τιμής, εάν μακαρίζωμεν την απλότητά σας, δεν ζηλεύομεν όμως την ανοησίαν σας. Διότι αναγνωρίζομεν αληθώς ότι οι Λακεδαιμόνιοι, απέναντι εαυτών και των εγχωρίων θεσμών των, δεικνύονται κατ' εξοχήν ευάρεστοι, ως προς την συμπεριφοράν των όμως απέναντι των άλλων, μολονότι πολλά θα είχε κανείς να είπη, δύναται κάλλιστα να τα συγκεφαλαιώση λέγων ότι διακρίνονται περισσότερο από όλους τους ανθρώπους, τους οποίους γνωρίζομεν, ως ταυτίζοντες το ευχάριστον με το έντιμον, και το συμφέρον με το δίκαιον. Και τοιαύτη αντίληψις ήκιστα, μα την αλήθειαν, ανταποκρίνεται προς τας παρούσας ανοήτους υμών ελπίδας σωτηρίας."

106. Μήλιοι: "Αλλ' ημείς ένεκα ακριβώς του λόγου τούτου πιστεύομεν, προ πάντων, ότι οι Λακεδαιμόνιοι χάριν του ιδίου αυτών συμφέροντος δεν θα θελήσουν να εγκαταλείψουν τους Μηλίους, οι οποίοι είναι άποικοί των, και να καταστούν τοιουτοτρόπως, προς μεν τους φίλους των Έλληνας ύποπτοι, προς δε τους εχθρούς των ωφέλιμοι."

107. Αθηναίοι: "Αλλά δεν νομίζετε, ότι το συμφέρον συμβαδίζει με την ασφάλειαν,

ενώ η άσκησις της δικαιοσύνης και της τιμής συνεπάγεται κινδύνους, τους οποίους ακριβώς οι Λακεδαιμόνιοι αποφεύγουν ως επί το πλείστον ν αντιμετωπίζουν;"

108. Μήλιοι : "Αλλά και τους κινδύνους τούτους φρονουμεν ότι θ' αναλάβουν οι Λακεδαιμόνιοι προθυμότερον χάριν ημών, και ότι θα θεωρήσουν αυτούς ολιγώτερον επισφαλεις, παρά αν επρόκειτο ν' αναληφθούν χάριν άλλων, καθόσον, εάν λάβωμεν ανάγκην της συνδρομής των, ευρισκόμεθα πλησίον της Πελοποννήσου και ένεκα της κοινότητος των πολιτικών φρονημάτων, είμεθα άξιοι περισσοτέρας εμπιστοσύνης από άλλους."

109. Αθηναίοι: "Αλλ' εκείνο, εις το οποίον εμπιστεύεται ο προσκαλούμενος να συναγωνισθή μετ' άλλου, δεν είναι η εύνοια του προσκαλούντος, αλλ' η τυχόν υπεροχή αυτού εις πραγματικήν δύναμιν. Εις την υπεροχήν ταύτην αποβλέπουν, πολύ περισσότερον μάλιστα από κάθε άλλον, οι Λακεδαιμόνιοι, οι οποίοι τόσον ολίγον εμπιστεύονται εις τα ίδια αυτών μέσα, ώστε μόνον μετά πολλών συμμάχων εκστρατεύουν εναντίον των γειτόνων των. Και δια τούτο δεν είναι πιθανόν ότι θα διαπεραιωθούν εις νήσον, εφόσον ημείς κυριαρχούμεν της θαλάσσης."

110. Μήλιοι : "Αλλ' έχουν συμμάχους, τους οποίους ημπορούν να στείλουν. Το Κρητικόν πέλαγος, εξ άλλου, είναι ευρύ και η δι αυτού σωτηρία των θελώντων να διαφύγουν την προσοχήν ευκολωτέρα, παρά η σύλληψις αυτών υπό των κυριαρχούντων της θαλάσσης. Αλλά και αν απετύγχανεν εις τούτο, θα ηδύναντο να στραφούν κατά του ιδικού σας εδάφους και εναντίον των λοιπών συμμάχων σας, μέχρι των οποίων δεν έφθασε τυχόν ο Βρασίδης. Και τότε θα έχετε ν' αγωνισθήτε, όχι δια την κατάκτησιν χώρας που δεν σας ανήκει, αλλά δια πράγματα που σας ενδιαφέρουν αμεσώτερον, δηλαδή δια την άμυναν των ιδίων σας συμμάχων και της ιδικής σας γης."

111. Αθηναίοι: "Είναι ενδεχόμενον να συμβή το εν ή το άλλο από αυτά. Αλλά τοιούτων ενδεχομένων έχομεν ήδη πείραν ημείς. Εξ άλλου δεν αγνοείτε και σεις ότι οι Αθηναίοι ποτέ δεν απεσύρθησαν από καμμίαν πολιορκίαν, εκ φόβου τρίτου. Παρατηρούμεν, εν τούτοις, μετά λύπης ότι μολονότι εδηλώσατε ότι κυρία υμών μέριμνα θα είναι η σωτηρία της πόλεώς σας, εις όλην αυτήν την μακράν συζήτησιν δεν είπατε τίποτε, επί του οποίου στηριζόμενος εχέφρων άνθρωπος, θα ενόζιμεν ότι ημπορεί να σωθή. Αλλά το ισχυρότατον έρεισμά σας είναι μέλλουσαι ελπίδες, ενώ τα υπάρχοντα μέσα σας, αντιπαραβαλλόμενα προς ό,τι ευρίσκεται ήδη παρατεταγμένον εναντίον σας, είναι ανεπαρκή δια να σας εξασφαλίσουν την σωτηρίαν. Και δεικνύετε πολύν παραλογισμόν εάν, αφού αποσυρθώμεν, δεν θελήσετε, όπως έχετε ακόμη καιρόν, να φθάσετε εις άλλην τινά απόφασιν σωφρονεστέραν από την παρούσαν στάσιν σας. Διότι δεν ημπορούμεν να υποθέσωμεν ότι θα τείνετε το ους προς το ψευδές εκείνο αίσθημα τιμής, το οποίον καταστρέφει πλειστάκις τους ανθρώπους, όταν αντιμετωπίζουν κινδύνους

προφανείς και δια τούτο ατιμωτικούς. Διότι πολλούς, μολονότι ημπορούν ακόμη να ιδούν εγκαίρως πού φέρονται, παρασύρει η καλουμένη τιμή δια του δελεαστικού αυτής ονόματος, ώστε γινόμενοι θύματα μιας λέξεως, να περιπέσουν πράγματι εκουσίως εις ανηκέστους συμφοράς και να επισύρουν επί πλέον εφ' εαυτών αίσχος τόσον μάλλον ατιμωτικόν, όσον είναι αποτέλεσμα μωρίας και όχι ατυχίας. Τούτο ν' αποφύγετε σεις, εάν δειχθήτε φρόνιμοι. Ούτε να θεωρήσετε εξευτελιστικόν να υποκύψετε εις μεγάλην δύναμιν, η οποία σας προτείνει όρους επιεικείς, προσφέρουσα εις υμάς να γίνετε σύμμαχοί της και διατηρήσετε την χώραν σας, καταβάλλοντες φόρον υποτελείας. Και όταν σας δίδεται η εκλογή μεταξύ πολέμου και ασφαλείας, δεν θα θεωρήσετε ότι η αξιοπρέπεια σας επιβάλλει να επιμείνεται ισχυρογνωμόνως εις την χειροτέραν λύσιν. Καθόσον εκείνοι συνήθως ευδοκιμούν, όσοι απέναντι μεν των ίσων δεν υποκύπτουν, προς δε τους ανωτέρους συμπεριφέρονται καλώς και προς τους υποδεεστέρους δεικνύονται επιεικείς. Σκεφθήτε λοιπόν εκ νέου όταν ημείς αποσυρθώμεν και μη λησμονήτε ότι πρόκειται να κρίνετε περί της τύχης της μιας μόνης πατρίδος σας και δια μιας αποφάσεως εξ ης εξαρτάται η καλή ή κακή αυτής τύχη."

112. Οι Αθηναίοι απεχώρησαν της συνδιασκέψεως και οι Μήλιοι, συνδιασκεφθέντες κατ' ιδίαν απεφάσισαν να επιμείνουν εις την άρνησίν των και απήντησαν τα εξής : "Ούτε την πρώτην απόφασίν μας μεταβάλλομεν, Αθηναίοι, ούτε να θελήσωμεν, εις διάστημα ολίγων στιγμών, να στερηθώμεν την ελευθερίαν πόλεως την οποίαν κατοικούμεν επί επτακόσια ήδη έτη. Στηριζόμενοι, τουναντίον, και εις την τύχην, η οποία κατά θείαν συγκατάβασιν μας επροφύλαξε μέχρι τούδε, και εις τη βοήθειαν των ανθρώπων και ήδη των Λακεδαιμονίων, να προσπαθήσωμεν να σωθώμεν. Σας προτείνομεν όμως να δεχθήτε την φιλίαν και ουδετερότητά μας, και αποσυρθήτε του εδάφους μας, αφού συνομολογήσωμεν ειρήνην, η οποία να κριθή συμφέρουσα δι' αμφοτέρους."

113. Τα ολίγα ταύτα απήντησαν οι Μήλιοι. Οι Αθηναίοι, εξ άλλου, αποχωρούντες ήδη οριστικώς εκ της συνδιασκέψεως, είπαν : "Εάν κρίνωμεν λοιπόν από την απόφασίν σας αυτήν, είσθε οι μόνοι, οι οποίοι κρίνετε καθαρώτερα τα μέλλοντα παρά τα προ των οφθαλμών σας ευρισκόμενα, και παρασυρόμενοι από την επιθυμίαν σας, βλέπετε τα αόρατα ως να ήσαν πραγματοποιηθέντα ήδη. Εστηρίξατε τα πάντα εις τους Λακεδαιμονίους, και τύχην και ελπίδας, και θα χάσετε τα πάντα. 114. Οι Αθηναίοι πρέσβεις επέστρεψαν εις το στρατόπεδον και οι στρατηγοί, αφού εξηκριβώθη πλέον ότι οι Μήλιοι δεν υποχωρούν, ήρχισαν αμέσως τας εχθροπραξίας και κατεσκεύασαν τείχος πέριξ της πόλεως των Μηλίων, καταλείμαντες το έργον μεταξύ των αποσπασμάτων των διαφόρων πόλεων. Ακολούθως δ' αφήσαντες απόσπασμα Αθηναϊκού και συμμαχικού στρατού δια να επιτηρή από ξηράς και από θαλάσσης, ανεχώρησαν με το μεγαλύτερον μέρος του

στρατού, ενώ οι υπολειφθέντες έμειναν και επολιόρκουν την πόλιν.

115. Κατά την αυτήν εποχήν εισέβαλαν και οι Αργείοι εις την Φλειασίαν, και εμπεισόντες εις ενέδραν, στηθείσαν υπό των Φλειασίων και των φυγάδων της πόλεως των, εφονεύθησαν περί τους ογδοήντα. Και οι Αθηναίοι, ορμώμενοι εκ Πύλου, έλαβαν πολλήν λείαν από τους Λακεδαιμονίους. Ούτοι, εν τούτοις, ούτε καν κατόπιν διέρρηξαν την ειρήνην, ουδέ ήρχισαν εχθροπραξίας, δια προκηρύξεως όμως επέτρεψαν εις όσους εκ των συμπολιτών των ήθελαν να προβαίνουν εις αντίποινα κατά των Αθηναίων.

Οι Κορίνθιοι επανέλαβαν τον πόλεμον εναντίον των Αθηναίων, ένεκα ιδιαιτέρων τινών διαφορών των προς αυτούς, οι άλλοι όμως Πελοποννήσιοι δεν έλαβαν μέρος εις αυτόν. Και οι Μήλιοι, εξ άλλου, κατέλαβαν δια νυκτερινής εφόδου το μέρος του περιτειχίσματος των Αθηναίων, όπου ήτο η Αγορά των, εφόνευσαν μερικούς εξ αυτών, και αφού εισήγαγαν εντός της πόλεως των σίτον και όσα άλλα χρήσιμα ημπόρεσαν, απεσύρθησαν και έμεναν αδρανούντες. Κατόπιν τούτου, οι Αθηναίοι ήσκουν καλλιτέραν επιτήρησιν. Και εν τω μεταξύ το θέρος ετελείωσε.

116. Κατά τον επακολουθήσαντα χειμώνα, οι Λακεδαιμόνιοι, ενώ ήσαν έτοιμοι να εισβάλουν εις την Αργολίδα, επέστρεψαν εις τα ίδια, καθόσον αι θυσΐαι δια την διάβασιν των ορίων δεν απέβησαν ευνοϊκαί.

Και οι Αργείοι, μαθόντες την σχεδιασθείσαν εισβολήν, υπωπτεύθησαν μερικούς εκ των εντός της πόλεως των, συνέλαβαν δε τινας εξ αυτών, ενώ οι λοιποί τους διέφυγαν. Κατά την αυτήν εποχήν, οι Μήλιοι κατέλαβαν πάλιν και άλλο μέρος του Αθηναϊκού περιτειχίσματος, το οποίον εφρουρείτο υπό ανεπαρκούς δυνάμεως.

Μετά τούτο εστάλη εξ Αθηνών και άλλος στρατός υπό την αρχηγίαν του Φιλοκράτους, υιού του Δημέου. Ο αποκλεισμός έγινεν ήδη στενώτερος και συγχρόνως μερικοί εξ αυτών των πολιτών ήλθαν εις μυστικές συνεννοήσεις μετά των Αθηναίων.

Οι Μήλιοι ηναγκάσθησαν ούτω να παραδοθούν εις την διάκρισιν των Αθηναίων, οι οποίοι τους μεν ενηλικους των παραδοθέντων εφόνευσαν, τα δε γυναικόπαιδα κατέστησαν δούλους. Και πέμψαντες ύστερον πεντακοσίους εκ των ιδίων πολιτών απώκισαν την νήσον